

Книга як спротив

Бібліотекарі під час війни повертають людям українське слово.

Ольга РОМАНЮК,
директорка Публічної бібліотеки
імені Лесі Українки м. Києва

Повномасштабне вторгнення росії у лютому 2022 року стало черговим етапом багатовікового наступу на українську ідентичність. Разом із містами та інфраструктурою ворог прагне знищити і нашу пам'ять, нашу культуру, наше слово.

Але історія щоразу доводить: там, де намагаються випалити українську ідентичність, проростає солідарність і сила культури.

Саме тому для нас у Публічній бібліотеці імені Лесі Українки м. Києва проєкт «Ukrainian library renaissance» став не просто волонтерською ініціативою. Він став інструментом культурного спротиву, відновлення бібліотек і підтримки людей через українську книгу.

Від однієї книжки — до міжнародної мережі підтримки

Історія цієї ініціативи почалася просто. У перші тижні повномасштабної війни на сторінку бібліотеки у Facebook написала читачка, яка виїхала з дитиною за кордон. Вона попросила надіслати книжку Всеволода Нестайка. Для її дитини ця книга мала стати тим невидимим якорем, який тримає зв'язок із домом, мовою і Україною.

Так народилася акція «Книжки вслід».

З часом вона переросла у великий рух: українські книги почали відправлятися до громад у різні країни світу. За цей час вони потрапили вже до 38 міст у різних країнах.

Звісно, силами лише кількох працівників нашої бібліотеки реалізувати такий масштаб було б надзвичайно складно. Наш обмінно-резервний фонд швидко вичерпувався, а оголошені бібліотекою у перші місяці війни збори книг не задовольняли ту кількість звернень, які ми почали отримувати від співгромадян з різних міст світу.

Серед тих, хто до нас звернувся із проханням знайти і відправити в Прагу

книжки шрифтом Брайля для незрячих українських дітей, була волонтерка із Праги Олександра Вахрушева. Для нас було важливо, щоб право на рідне слово залишалося рівно доступним для всіх. Ми зібрали і відправили перевізником, якого знайшла Олександра, 23 книжки для дітей шрифтом Брайля. 15 книжок надіслала для цієї доброї справи видавчиня Валентина Бутенко з Харкова, решта надійшла від дарувальників з різних міст України. Це стало символічним моментом початку нашої співпраці з бібліотекаркою з українським корінням Олександрою Вахрушевою, яка ще у 2015 році зробила свідомий етичний вибір — залишила Москву і переїхала до Праги.

Тож справжній розвиток проєкту став можливим завдяки міжнародній солідарності та професійній співпраці. Саме Олександра стала однією з рушіїв міжнародної фінансової підтримки проєкту. Спочатку це були приватні пожертви небайдужих людей, але згодом завдяки її наполегливості ми отримали системну підтримку від Zimin Foundation.

Це дало нам можливість перейти від збирання вживаних книг до цільового замовлення нових видань безпосередньо в українських видавництвах і друкарнях. Принагідно варто відзначити усвідомлене волонтерство моїх колег — Віталія Білозора, який забезпечує придбання ноутбуків і їх відправку бібліотекам; Григорія Кулінченка, який їх налаштовує для роботи відповідно потреб бібліотек.

Допомога бібліотекам на внутрішньому фронті

Від початку 2024 року наш проєкт зосередився передусім на внутрішній потребі країни — допомозі бібліотекам, які постраждали від війни або працюють у надзвичайно складних умовах. Так з'явився етап «Ukrainian library renaissance», головною метою якого стала реанімація бібліотек як центрів культури, освіти і громадської стійкості.

Станом на сьогодні: 91 бібліотека у 15 областях України вже отримала нові книги та ноутбуки (серед них і наша

Снігурівська ОТГ

бібліотека), ще 10 бібліотек наразі отримали ноутбуки і перебувають на етапі очікування замовлених книжок.

Сьогодні, коли ми розглядаємо сотні нових звернень від бібліотек різних регіонів України, для нас важливо дотримуватися чіткої логіки пріоритетів. Передусім допомогу отримують: бібліотеки прифронтових територій, бібліотеки деокупованих громад, бібліотеки, що стали центрами підтримки внутрішньо переміщених осіб. Це насамперед Миколаївська, Запорізька, Херсонська, Харківська області — регіони, де формуються нові точки української стійкості.

Зазвичай кожна бібліотека отримує в середньому 100 — 120 нових книг (залежить від чисельності громади, яку обслуговує бібліотека) та сучасний ноутбук. Для невеликої сільської бібліотеки це означає потужне її посилення як центру стійкості громади.

Водночас ми не припиняємо підтримувати українців за кордоном. Минулого року українські книжки поїхали до Праги, Бауцена та Пейнтонга.

Що сьогодні читає Україна

Особливістю проєкту є те, що бібліотеки самі обирають книги, які їм потрібні. Замовлення формуються в інтернет-книгарні Yakaboo, а працівники нашої бібліотеки допомагають колегам із процедурою оформлення.

Ці списки замовлень дуже красномовно відображають сучасний читачський запит. Найчастіше бібліотеки

обирають книги провідних українських видавництв: «КСД», «Vivat», «Видавництво Старого Лева», «Лабораторія», «Віхола», «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Поруч із якісною художньою літературою, яка допомагає людям психологічно триматися у складний час, понад 30% замовлень складає історична та патріотична література. Це книги, які формують свідомого громадянина і допомагають людям краще зрозуміти свою країну.

Культура як форма самооборони

Співпраця із Zimin Foundation у цьому проєкті для нас є прикладом здорового прагматизму. Коли ворог нищить наші друкарні, руйнує бібліотеки і палить українські книги, залучення будь-якого міжнародного ресурсу для підтримки української культури — це форма культурної самооборони.

Важливо, що ці кошти працюють на українську економіку, адже книги купуються у вітчизняних видавництвах. Це означає підтримку українських авторів, видавців і друкарень.

Для мене як для директорки бібліотеки очевидно: сьогодні роль бібліотекаря значно ширша, ніж зберігання і популяризація книг.

Бібліотекар сьогодні — волонтер, організатор, дипломат, просвітник.

І поки в бібліотеках з'являються нові українські книги, поки звучить рідне слово і є зв'язок із світом через ноутбук, — у нашому культурному просторі не буде місця ворогу.

Ізюмська бібліотека, філія №2

Сумська публічна бібліотека

Розмовляє зі світом

Персональна виставка художниці Катерини Гриценко з Дніпра в Муніципальній галереї мистецтв м. Києва, за словами народного художника України Валерія Франчука, викликала помітний інтерес відвідувачів. Схвально відгукуються і фахівці.

Ось що розповів про пані Катерину і її творчий шлях історик мистецтва Андрій Будкевич:

— Катерина мала намір стати студенткою художнього коледжу після

навчання в середній школі, проте доля вирішила інакше... Дівчина здобула вищу освіту, виїхала заміж, у родині трійко дітей, чоловік — Антон Гриценко — викладач одного з вишів у місті Дніпрі.

Минули роки, а нестримне бажання малювати залишилося. Пані Катерина потрапила до художньої майстерні Лілії Степанової, де осягала різні секрети малярства.

Творчість мисткині розмаїта: є крас-

види, є серія робіт, присвячена жіночим образам, інша — зображенням тварин, переважно коней, яких полюбила з дитинства...

«Розмовляти зі світом через картини, здобувати нові необхідні знання, надихати інших до творення», — так говорить Катерина Гриценко про завдання, які поставила перед собою. Тож хай таланить їй у подальших кроках на непростій мистецькій дорозі.

Власн. інф.

Світлина з виставки Катерини Гриценко

